

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1162787/20

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב מאיר פרימן – אב"ד, הרב דוד בירדוגו, הרב יצחק רבינוביץ

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רות דיין וולפנר)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד בני דון יחיא)

הנדון: תוקף צו גילוי מסמכים המופנה לבית הדין הרבני

החלטה

הוגשה לבית הדין בקשת משטרת ישראל לקבל לידיה את כל המסמכים הקשורים לתיק 162787/18, להלן העתק הבקשה:

[...]

קודם לכן, ביום 20/2/22, ניסתה המשטרה להשיג את החומר האמור באמצעות הצגת צו של בית משפט השלום, המורה לבית הדין למסור את המסמכים לידי המשטרה, להלן העתק הצגת הצו:

[...]

לאחר קבלת הצו האמור, הבהיר בית הדין בהחלטה שניתנה ביום כ"ז באדר א התשפ"ב (28/02/2022), שלבית הדין, כמו לכל ערכאה שיפוטית אחרת, יש להפנות בקשות לעיין בחומר המצוי בתיקים המתנהלים בפניו, בית הדין הוא היחיד המוסמך לדון בבקשות אלה ואין להפנות לבית הדין צווים שניתנו בחוסר סמכות. להלן העתק ההחלטה האמורה:

"

א. הוגש לפנינו צו שנתן בית משפט השלום בראשון לציון (להלן: הצו או ההחלטה), לבקשת משטרת ישראל, המצווה על ביה"ד הרבני להמציא את כל המסמכים הקשורים לצו ההגנה שנדון בפני ביה"ד.

בקשה דומה נדונה בעבר ע"י בית הדין הרבני בת"א תיק 432748/12 (ניתנה ביום כ' באדר התשע"ח (7.3.2018)), ואין לנו אלא לחזור על האמור בהחלטה זו.

ב. ביה"ד מבהיר כי אין זה ראוי לסטות מהעיקרון לפיו ערכאה משפטית אחת לא תורה בצו לערכאה משפטית אחרת להמציא מסמכים מתיקים שמתנהלים בפניה. נסיגה מעמדה זו עשויה לפגוע בתיקים רבים וביחסים הנכונים שבין בתי הדין ובתי המשפט ובעקרון הכבוד ההדדי הנוהג בין הערכאות, בוודאי כאשר מדובר בתיקי משפחה והמעמד האישי שהם חסויים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. בשל עיקרון ה"כיבוד ההדדי" שבין הערכאות מן הנכון והראוי כי משטרת ישראל תגיש בקשה לעיון בתיק בית הדין, לבית הדין שדן בתיק ולא לבית משפט השלום.

בקשה לעיון בתיק ביה"ד, כאשר המבקש אינו בעל דין בתיק בו מבוקש העיון, יש להגיש אל הערכאה המשפטית שדנה בתיק שבו מבוקש העיון. ובמקרה דנן, על מגיש הבקשה (משטרת ישראל) היה להגיש אל בית הדין הרבני האזורי בירושלים ולא לבית משפט השלום בראשון לציון.

הרעיון שעומד בבסיסו של הצורך בהגשת בקשת עיון הינו, בין היתר, לאפשר לבעלי הדין בתיק בו מבוקש העיון ליתן את עמדתם בנוגע לבקשה, כאשר ההכרעה בבקשה תנתן ע"י המותב שהתיק נידון לפניו – המכיר את מאפייני התיק ומודע להשלכות של מתן זכות העיון.

ד. יש להוסיף כי קיימת לכאורה מניעה משפטית למסור לצד ג', ובכלל זה משטרת ישראל, את המסמכים הנדרשים בצו ביהמ"ש וזאת בשל הוראות החוק ותקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל – התשנ"ג (להלן – תקנות הדיון). נראה כי בית משפט השלום אינו מוסמך, להורות על הסרת החיסיון הקיים על תיקי בתי הדין הרבניים.

על תיקי משפחה הנדונים בבתי הדין הרבניים, למעט בענייני ירושה, חל איסור פרסום, כמפורט בסעיף 1א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז – 1956:

"דרכי דיון

(א) בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוטו, למעט בענייני ירושה, ידון בדלתיים סגורות, זולת אם ראה בית הדין לקיים את הדיון בפומבי, ואולם רשאי בית הדין להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו.

(ב) על דיון בפומבי ועל דיון בדלתיים סגורות כאמור בסעיף קטן (א), יחולו ההוראות בדבר איסור פרסום המפורטות, בסעיף 70 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד – 1984, לפי הענין ובשינויים המחויבים."

מקור נוסף לאיסור פרסום של תיקי בתי הדין מפורט בתקנות נב ונד לתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג:

"דיון בדלתיים סגורות ובדלתיים פתוחות

נב. הדיון בענייני משפחה ובבקשות לגיור מתנהל בדלתיים סגורות, ובשאר העניינים – בדלתיים פתוחות, אלא אם בית הדין הורה אחרת במשפט מסוים או בישיבה מסוימת. בכל אופן רשאי בית הדין להרשות או לא להרשות את נוכחותו של אדם מסוים או סוגי בני אדם.

איסור פרסום

נד. הדיונים מתנהלים בבית הדין בדלתיים סגורות הם חסויים. אין לפרסם פרטים על מהלך הדיונים אלא באישור מפורש, בכתב, של בית הדין."

תקנות הדיון קיבלו תוקף של חקיקת משנה – ראו דבריו של כב' המשנה לנשיאה (דאז) השופט א' רובינשטיין (בג"ץ 9261/16, פלוגית נ' בית הדין הרבני הגדול [30.3.2017]), פסקה מח).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לתקנות אף תוקף נורמטיבי של דבר חקיקה מכוח הוראה של חוק ראשי ראו תוספת לסעיף 27(א) בחוק הדיינים, תשט"ו – 1955: "עד להתקנת התקנות יחולו הוראות תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, תשנ"ג".

ה. עולה מהאמור כי הדיונים בביה"ד מתקיימים בדלתיים סגורות, ותוכן הדיונים אסור בפרסום. ממילא החומר שבתיקים – המכיל כתבי בית דין, פרוטוקולים, ראיות, החלטות ופסקי דין – הוא חסוי.

ו. עיון בתיק לאדם שאינו צד בתיק אפשרי – אם נתן בית הדין היתר לכך. קיימות שלוש הוראות בתקנות הדיון המתייחסות לכך, וזו לשונן:

"עיון בתיקים

רו. (1) תיקי בית הדין ניתנים לעיון רק לצדדים או לבאי כוחם ורק בזמן שהעניין תלוי ועומד, לרבות אם העניין מצוי בערעור או ניתן לערעור.

(2) כעבור התקופה האמורה, או לגבי אדם שאינו צד בעניין, רשאי בית-הדין להרשות את העיון בתיק אם יראה כי למבקש יש עניין צודק בדבר.

קבלת העתקים

רז. (1) כל צד רשאי לקבל העתק של כל החלטה או פסק דין שניתנו בעניינו.

(2) פרט לאמור בס"ק (1), יחולו על העתק או קבלת העתקים מאושרים ההוראות שבסעיף הקודם.

עיון והעתקה בפיקוח

רח. העיון בתיק או ההעתקה יהיו בין כותלי בית הדין ובמעמד פקיד בית הדין, אלא אם כן הורה בית הדין אחרת."

מהוראות אלו יש להסיק כי מי שלא היה צד לדיון יוכל לעיין בתיק בית הדין רק על פי היתר ספציפי של בית הדין, אם שוכנע בית הדין כי יש לו עניין צודק בדבר, וכן כי העיון יהיה בפיקוח אלא אם הורה בית הדין אחרת. נמצא כי דינוי בית הדין בענייני המשפחה והמעמד האישי הם חסויים, ולבית הדין קנויה הסמכות החוקית לשקול האם להתיר או לא להתיר את העיון במסמכי הדיון ובפרוטוקולים למי שאינו צד לדיון או בזמן שהעניין אינו "תלוי ועומד".

לעניין זכות העיון בתיקי בית הדין נציין את שפסק ביהמ"ש העליון בבג"ץ 5335-04 רמדאן נ' ביה"ד השרעי (פורסם בנבו, 20.6.06), כאשר מתוך דבריו עולה החשיבות בכך שבית הדין שדן בתיק שבו מבוקש העיון הוא זה אשר ישקול את הבקשה לעיון וייתן בה את החלטתו:

"9. לעניין עיון בפסקי דין והחלטות של בית הדין השרעי, נקודת המוצא לעריכתו של איזון זה קבועה בהוראות החקוקות בעניין דיון בדלתיים סגורות ופרסום אודות הדיונים..."

על הדיון בבית הדין הוחלו ההוראות בדבר איסור פרסום, המפורטות בסעיף 70 לחוק בתי המשפט. בסעיף 70(א) לחוק בתי המשפט נקבע איסור על פרסום "דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט". בכך ביטא המחוקק את הרעיון כי אין לראות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בפומביות הדיון עקרון מוחלט. זהו עקרון יחסי, הנסוג לעיתים מפני זכויות ואינטרסים נוגדים, כגון זכות הפרטיות (ראו, בג"ץ 1435/03 פלונית נ' בית הדין למשמעת של עובדי מדינה, פ"ד נח(1) 529). ההסדר הוחל על בתי הדין במטרה להגן על פרטיות המתדיינים בעניינים תוך-משפחתיים ובעניינים של קטינים. ברירת המחלף בדבר איסור פרסום נקבעה בשל עיסוקו של בית-הדין השרעי בנושאי מעמד אישי, בעניינים פנים-משפחתיים ובענייניהם של קטינים. חוקתיותו של הסדר זה לא הונחה בפנינו.

וכך לאחרונה הוחלט על ידי רשמת בית המשפט העליון שרית עבדיאן בבקשה לעיון בתיקי בית הדין הרבני שהוגשה במסגרת בג"ץ 9780/17 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים:

"המבקש עותר לעיון בתיקים שהתנהלו בבית הדין הרבני הגדול ובבית הדין הרבני האזורי בחיפה, אשר עמדו בבסיס העתירה שבכותרת.

לא ראיתי להיעתר לבקשה. בקשה לעיון בתיקי בית הדין הרבני יש להגיש לבית הדין הרבני עצמו, שלו נתון שיקול הדעת לאפשר את העיון (ראו: תקנה ר"ו לתקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג; בג"ץ 1875/12 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פסקה 4 (30.5.2012); והשוו: תקנה 4(ב) לתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), התשס"ג-2003; רע"א 7440/14 חברת דואר ישראל בע"מ נ' לבנשטיין, פסקה 6 (23.11.2014))."

ז. סיכומו של דבר, לפי הוראות הדין הנוגעות לסדרי הדין בביה"ד הרבני ולאור תכליתן, כפי שפירטנו לעיל, ביה"ד הרבני הוא זה שידון בבקשה לעיון (והמצאת מסמכים) בתיק שהתנהל בפניו. לפיכך, סבור ביה"ד כי לבית המשפט השלום לא קמה סמכות לדון בבקשת משטרת ישראל לעיון בתיקי בית הדין הרבני שאינו נדון בפניו.

לאור האמור ובשל הוראות החוק ואיסור הפרסום הסטטוטורי הקיים בנוגע לתיקי ביה"ד, לא נוכל למלא אחר החלטת בית המשפט.

ח. בפני משטרת ישראל פתוחה הדרך להפנות בקשה לעיון אל ביה"ד רבני זה אשר הוא הערכאה המוסמכת לפי חוק לדון בבקשות מסוג זה, וביה"ד ייתן בה את החלטתו לאחר שמיעת הצדדים הרלוונטיים להליך ולאחר שקילת כלל השיקולים ועריכת כלל האיזונים הצריכים לעניין.

על מזכירות ביה"ד להמציא החלטה זו למזכירות ביהמ"ש השלום ראשון לציון וכן למשטרת ישראל תחנת מודיעין שפלה.

עד כאן ציטוט ההחלטה.

ההחלטה האמורה נשלחה לאיש ולאשה, ככל החלטה המתקבלת בתיקי בית הדין ונשלחה על ידי המזכירות לצדדים. יובהר שהצדדים שהועבר לבית הדין לא הוגדר כחסוי והדבר אף לא התבקש בטרם שליחת ההחלטה לצדדים.

המשטרה אכן פעלה בהתאם לאמור בהחלטה ועתה הגישה בקשה לקבלת המסמכים, חלף הצגת הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אלא שהמשטרה הוסיפה וביקשה כי הבקשה תישאר עתה חסויה. בעוד שבהחלטה האמורה נקבע שאם תוגש לבית הדין בקשה לקבלת מסמכים המצויים בתיק בית הדין, החלטת בית הדין תינתן לאחר שמיעת הצדדים הרלוונטיים להליך ולאחר שקילת כלל השיקולים ועריכת כלל האיזונים הצריכים לעניין.

עו"ד ד"ר רפי רכס, סגן היועץ המשפטי (בפועל) של בית הדין, מסר לבית הדין, לאחר שקיים שיחת טלפון עם חוקרת מהמשטרה, שככל הנראה החוקרת לא ראתה את ההחלטה האמורה אלא רק קיבלה ממנו את הבהרתו בעל פה שיש להגיש בקשה ולא להפנות צו ולכן הוגשה בקשת החיסיון.

סביר להניח שאכן חוקרת המשטרה לא קיבלה את ההחלטה ולכן ביקשה את הותרת הבקשה בחיסיון. אלמלא ראתה את ההחלטה שהוזכרה, הייתה מנמקת מדוע יש לפעול בחיסיון כנגד האמור בהחלטת בית הדין. כמו כן מסתבר שעתה אין יותר תועלת בחיסיון לאחר שההחלטה שהוזכרה כבר נשלחה לצדדים, עוד בטרם נודע לבית הדין שהמשטרה מבקשת את קבלת המידע בחיסיון.

בנסיבות האמורות בית הדין אינו רואה עוד טעם להשאיר את הבקשה דנן כחסויה. על כן יש לאפשר לצדדים מתן תגובה בטרם קבלת החלטה בבקשה.

בשל הצורך הדחוף שבבקשה, כפי שהבהירה חוקרת המשטרה לעו"ד ד"ר רכס, זמן מתן התגובה יעמוד על פרק זמן קצר של 24 שעות.

העדר תגובה במועד, יחשב כהסכמה לבקשת המשטרה, ללא צורך במתן החלטה נוספת. מבוקש ממזכירות בית הדין, נוכח חריגות ודחיפות העניין, להודיע לצדדים על ההחלטה באמצעות הטלפון ובמידת הצורך להקריא את ההחלטה בטלפון. על המזכירות להעביר החלטה זו לידי משטרת מודיעין [...]

ניתן לפרסם את ההחלטה לאחר השמטת פרטי הצדדים ושם החוקרת.

ניתן ביום י"ח באדר ב' התשפ"ב (21/03/2022).

הרב יצחק רבינוביץ

הרב דוד בירדוגו

הרב מאיר פרימן – אב"ד

מסמך זה עלול להכיל שינויי עריכה והגהה